SALHUS MENIGHETSBLAD

NR. 2 - 2022 - 39. ÅRG.

FOR HORDVIK, SALHUS, MJØLKERÅEN OG MORVIK

Hele Norge på gudstjeneste i Salhus kirke

HVEM HVA HVOR

Menighetens nettsider:
kirken.no/nb-NO/fellesrad/Bergen/menigheter/Salhus-menighet
facebook.com/salhusmenighet
E-postadresse: salhus.menighet.bergen@kirken.no
Tlf Salhus menighet: 55 36 22 40
Bestilling av dåp, vielser og gravferd,
Telefon: 55593210.
Kontortid: tirsdag, onsdag og fredag fra kl 9.00-13.00.

Kontaktinformasjon:

Seniorprest:
Børge Ryland
Epost: br265@kirken.no

Sogneprest
Hanne Zimmermann-Ølberg
Epost: ho969@kirken.no

Kapellan
Thor Haavik
Epost: th656@kirken.no

Prestevikar
Christian Dossou Nonvide
Epost: co744@kirken.no

Menighetspedagog
Elise Lindtner Sæle
Epost: es232@kirken.no

Administrasjonsleder
Kristi Elin Aadland
Tlf.: 55 36 22 40
Epost: ka365@kirken.no

Menighetsrådsleder:
Per Vidar Halsnes
Epost: Per-Vidar.Halsnes@bkk.no

Kantor
Magnar Børnes
Epost: mb862@kirken.no

Kirketjener
Joana Vaitke
Epost: jv694@kirken.no

Diakonarbeider:
Helen Toppe
epost: ht263@kirken.no

Ungdomsarbeider
Amund Helgaas
Epost: ah762@kirken.no

Bladets adresse:
Salhus menighetskontor - Vikavn. 14, 5107 Salhus
Felleskonto for bladet: 1602.56.64926 -
Merk giroen «Menighetsblad»

Opplag: 3500. Kommer ut ca. 4 ganger pr. år.
Neste utgåve av Salhus Menighetsblad kjem ut torsdag 8. september. Frist for levering av lokalstoff er fredag 19. august.

Redaksjon: Ansvarleg redaktør: Magne Fonn Hafskor - mobil 92294877 • Lokalredaktør Helen Toppe - epost: ht263@kirken.no
Annonseansvarlig: Torill Hatlebrekke Husebø - mobil 99550787/ epost: torill.h.husebo@gmail.com

Design og trykk: MOLVIK GRAFISK AS

DEN NORSKE KIRKE
Salhus menighet

Andakt

Ver så god, forsyn deg!

Om eg hadde fått beskjed om at eg kunne plukke med meg så mykje godsaker eg hadde lyst til i kiosken då eg var gut, er eg viss på at eg ikkje hadde nøgd meg med den vesle papirposen til fem kroner.

TEKST: PROST LEIF ENDRE GRUTLE

PASSE MENGDE: *Smågodt for fem kroner var akkurat passeleg mengde å ete opp i løpet av tida vi brukte på å gå heim att. (Illustrasjonsfoto: Stefano Mortellaro)*

– Smågodt for fem kroner, takk! I min barndoms kiosk var dette ein standardreplikk, og ein slik bestilling resulterte garantert i ein papirpose med meir enn nok karamellar og gummisnop til at ein liten gut vart lukkeleg.

Samstundes visste vi godt at det var viktig å ikkje kjøpe med seg så mykje godteri at dei vaksne byrja å mase om Karius og Baktus, og dessutan visste vi at smågodt for fem kroner var akkurat passeleg mengde å ete opp i løpet av tida vi brukte på å gå heim att. Slik unngjekk vi å måtte dele med småsøsken og andre snyltarar. Av mange grunnar var det altså viktig med passe mengde.

Ofte kan vi bli freista til same tankegang når det gjeld tilhøvet vårt til trua. Kanskje evangelium for ein hundrelapp ein gong i blant er ei passe bestilling? Berre akkurat nok til å gjere meg nøgd, men ikkje så mykje at eg blir avhengig, eller at nokon kommenterer det? Nok til å bli gripen av det høgtidelege og nærleiken til det heilage, men ikkje så mykje at opplevinga forandrar meg? Akkurat nok evangelium til å vite at eg er tilgjeven og elska av Gud, men ikkje så mykje at eg sjølv byrjar å tilgje og elske fiendane mine?

Sjølvsagt er dette spissformulert. Dei aller færraste vil uttrykke tilhøvet sitt til kristendomen på dette viset, og dessutan kan korkje tru eller evangelium kjøpast for pengar. Likevel kan livet i eit moderne samfunn påverke oss til å velje eit tilhøve til Gud som berre er akkurat tilstrekkeleg.

Det er likevel meir å hente! Om eg hadde fått beskjed om at eg kunne plukke med meg så mykje godsaker eg hadde lyst til i kiosken då eg var gut, er eg viss på at eg ikkje hadde nøgd meg med den vesle papirposen til fem kroner. Då hadde eg nok forsynt meg med mykje meir, og i Guds store kiosk er det nettopp noko slikt vi får tilbod om.

Då Paulus frå fangenskap i Roma skreiv brev til den unge kyrkjelyden i Filippi, innleier han med ei bøn som kan lesast som ei oppmoding til oss om å ikkje nøye oss med ein minimumsvariant av trua, men heller våge å forsyne oss rikeleg av Guds gåver: *«Og dette bed eg om, at kjærleiken dykkar må bli rikare og rikare på dømmekraft og innsikt, så de kan skjøna og avgjera kva som er viktig, og stå reine og ulastelege på Kristi dag, fylte av rettferds frukt som veks fram ved Jesus Kristus, til lov og ære for Gud».*

Ver så god, det er berre å forsyne seg!

Konfirmantdåp i Salhus kirke

I år var det tre flotte ungdommer som kom til dåp i Salhus kirke. Disse ungdommene hadde spennende tanker og gode refleksjoner omkring det å høre til i et felleskap og ta et valg om å tro på Jesus.

AV HANNE Z ØLBERG

KONFIRMANTDÅPSGUDSTJENESTE: *I den norske kirke må man være døpt før man kan bli konfirmert, og derfor er det flere som velger å bli døpt samme året som de skal konfirmeres. På bildet: Lukas Ponitka-Bessert, Anastasia Hana Arai Simpson og Ida Sofia Luis Dahlberg med sogneprest Hanne Z Ølberg. (Foto: Per Vidar Halsnes)*

Søndag morgen 24. april stod tre spente konfirmanter og ventet utenfor kirken med deres nærmeste familie og venner rundt seg. Konfirmantkappene hang klare, gjestene hadde tatt frem kameraene og ungdommene selv så flotte ut i ny dress og lette sommerkjoler. Flagg i blomsterkrukkene utenfor kirken gjorde alt klart til fest og glede. Den årlige konfirmantdåpsgudstjenesten var snart i gang.

Hvert år døpes 1-4 ungdommer i Salhus kirke. Dette er ungdommer som er med i konfirmantopplegget i menigheten og som skal konfirmeres i mai sammen med resten av kullet. Men av ulike årsaker har de ikke blitt døpt som barn/babyer. I den norske kirke må man være døpt før man kan bli konfirmert, og derfor er det flere som velger å bli døpt samme året som de skal konfirmeres.

Presten prøver å ha flere dåpssamtaler med konfirmantene og de foresatte i løpet av konfirmantåret. De aller fleste ungdommene velger å ha en liten seremoni der bare de aller nærmeste er med i kirken og overværer dåpen. I år var det tre flotte ungdommer som kom til dåp i Salhus kirke. Disse ungdommene hadde spennende tanker og gode refleksjoner omkring det å høre til i et felleskap og ta et valg om å tro på Jesus.

Med takk og glede tar menigheten imot alle som kommer til kirken for å bli døpt, og i dåpen blir de unge gitt vår kirke og menigheten som sitt kristne felleskap å høre til i. De unge svarer selv JA på spørsmålet: Vil du bli døpt til Faderens og sønnens og den Hellige Ånds navn og leve i den kristne forsakelse og tro? Vi som menighet har nå ansvar for å følge opp deres JA ved å legge til rette for at troen kan spire og vokse i dem.

Vi ønsker våre helt ferske brødre og søstre til lykke med både dåpsdag og konfirmasjonsdag og hjertelig velkommen inn i felleskapet. Håper å se dere både på gudstjenester og lederkurset MILK i tiden fremover!

Nytt fra Menighetsrådet

Handikap-parkering ved kirken

Menighetsrådet har sett på mulighetene for bedre handikap-adkomst ved kirken. Det er lang vei fra parkeringsplassen og opp til kirken når en kommer med rullestol eller av andre grunner ikke kan benytte trappen ved kirka. En mulighet kan være å legge nye HC-parkeringsplasser ved nordenden av kirken, men det kan virke skjemmende å ta deler av grøntarealet her. Alternativt er det vurdert heis eller en enklere løfteplattform ved siden av trappa, slik at en slipper «omveien» opp bakken med rullestol. Menighetsrådet arbeider sammen med Bergen kirkelige fellesråd (BKF) for å finne en rimelig og akseptabel løsning.

Bedre sikring av mur langs kirken

Menighetsrådet har ønsket bedre sikring langs kirken mot vei og parkeringsplassen. Barn liker å leke på muren, og frykten er at de kan falle utfor og skade seg. BKF startet arbeidet med å jevne toppen av mur for å montere rekkverk. Planavdelingen hos fylkeskommunen stoppet imidlertid dette arbeidet da de mente løsningen ikke i tilstrekkelig grad ivaretok nødvendige estetiske hensyn. BKF arbeider nå med en revidert løsning som kan godkjennes av bygningsmyndighetene.

Menighetens årsmøte

Det har ikke vært årsmøte for menigheten de to siste årene på grunn av smitteverntiltakene. Nå blir det årsmøte søndag 5. juni (pinsedag) rett etter gudstjenesten. Da vil vi gå gjennom årsmeldingen for 2021. Menighetsrådet skal behandle og godkjenne årsmeldingen på sitt møte 12. mai, og deretter blir årsmeldingen både lagt ut på menighetens hjemmesider og trykket opp og lagt ut i kirken. Hvis du har saker som du ønsker å ta opp på årsmøtet kan du melde dette til menighetsrådet eller administrasjonsleder før møtet.

Menighetsrådsleder Per Vidar Halsnes

MIN SONG

Ein song for alle dagar

Vår kantor, Magnar Børnes, set stor pris på ein av dei aller kjæraste salmane våre, nemleg «Så tak då mine hender» – med melodi etter Friedrich Silcher fra 1842. Salmen blei omsett frå tysk til nynorsk av Peter Hognestad i 1909.

TEKST: MAGNAR BØRNES

Magnar Børnes (arkivfoto)

Dagane er så ulike. Livet har med seg sorg og glede i så mange variantar. På tunge dagar har denne songen fleire gonger rørt meg djupt. *«Lat barnet ditt få kvila, ja ber det du»* er ei strofe det er godt å syngja når ein er sliten og lei, eller når tankane er mørke og tunge.

Menneskelivet er ikkje enkelt, og det er godt når songen i kyrkja også kan gjenspegla det. At ein slepp å kjenna på at ein må fiksa livet, eller vera glad, men at ein kan få sitja i kyrkjebenken og ause ut hjarta sitt for han som seier *«kom til meg, alle de som slit og har tungt å bera; eg vil gje dykk kvile!»*. Hvis ein ikkje kan dét i Guds hus, kor skal ein ellers kunna gjera det?

Og om ein kjenner at trua ikkje er så sterk, så gjev denne songen også rom for det: *«Og skulle natti dylja (gøyma) di store makt, eg veit du fram vil fylgja som du har sagt»*. Her blir tyngda lagt over frå den truande til Gud. Sjølv om det kjennest som at Gud er langt borte, kan ein få stola på at han likevel er trufast midt i natta.

Denne songen blir ofte brukt i gravferder, og den passar godt der, men den passar mange andre gonger også. Det er vanlegast å syngje bokmålsversjonen, men den nynorske teksten er etter mi meining mykje betre.

Så tak då mine hender

Så tak då mine hender og før du meg
til ferdi heim seg vender, min Gud, til deg!
Eg kan kje gå åleine det minste steg.
Du er mi von den eine, styr du min veg!

Å, lat di miskunn gøyma mitt hjarta mildt,
så det seg sjølv kan gløyma og verta stilt!
Lat barnet ditt få kvila, ja, ber det du!
Då kan det roleg smila og trygt deg tru.

Og skulle natti dylja di store makt,
eg veit du fram vil fylgja som du har sagt.
Så tak då mine hender og før du meg
til ferdi heim seg vender, min Gud, til deg!

Fredagsklubben i Hordvik

Annenhver fredag klokken 18-20 samles barn i fra 4. til 6. klasse på Fredagsklubben i Hordvik Bedehus. Deretter har gjengen fra 7. klasse egen samling som kalles «Nattkafeen».

TEKST OG FOTO: PER VIDAR HALSNES

Fredagsklubben har vært i drift siden det «nye» bedehuset i Hordvik stod ferdig for snart 30 år siden. Det er foreldre som hele tiden har vært drivkraften i arbeidet, og noen av dem har fortsatt selv om egne barn for lengst er vokst ut av Fredagsklubben.

En periode har givertjeneste lønnet en deltidsansatt ungdoms-arbeider som hadde ansvar for arbeidet, men de siste to årene har det ikke vært noen ansatt. I stedet har Fredagsklubben ofte besøk fra IMF-Ung eller andre som har bidratt med andakt og aktiviteter.

Opplegget er enkelt. Først er det fri lek der barna kan velge mellom spill, bordtennis, biljard eller luftgeværskyting. Deretter er det samling med andakt og informasjon, før det er felles aktivitet. Til slutt åpnes kiosken med salg av godteri og brus.

Vanligvis har mellom 20 og 30 barn vært samlet. Under pandemien, med få andre tilbud, var det imidlertid en markert økning med opptil 70 barn i de periodene det var tillatt med samlinger.

Selv om Fredagsklubben skal ha «lav terskel», er det likevel viktig at flest mulig betaler medlemskontingenten og at alle blir registrert ved frammøte. Antall betalende medlemmer gir grunnlag for kommunalt aktivitetstilskudd som er viktig for å kunne kjøpe inn utstyr og aktivitetsmateriell.

Fredagsklubben er også innmeldt i IMF-Ung, og på denne måten får den også støtte fra statlige frifondsmidler. En del av tilskuddet brukes til å «sponse» barn som reiser på leir. Deltakerne har fått dekket inntil halve leirutgiftene. Ønsket er at leirdeltakelse gir utvikling og ledertrening slik at ungdommene selv kan ta større del av ansvaret for videre drift av Fredagsklubben.

MENIGHETENS UNGDOMSARBEIDER PÅ BESØK: *Amund Helgås holder andakt under samlingsstunden på Fredagsklubben.*

Be for Ukraina!

På bakgrunn av situasjonen i Ukraina oppfordrer nå både Bibelselskapet og Den norske kirke til å be for det krigsherjede landet.

TEKST: HELEN TOPPE

– Russlands invasjon av Ukraina har sjokkert en hel verden. Det berører oss alle, også som menigheter og som nasjonalt kirkelig fellesskap i Norge, sier preses i Den norske kirke, Olav Fykse Tveit.

Han oppfordrer derfor til å markere solidaritet med dem som lider i Ukraina og dem som flykter fra krigens redsler. En av måtene å vise dette er å be følgende bønn om fred:

Hellige, treenige Gud, du som er visdommens, fredens og kjærlighetens kilde! Sammen med kirker i hele verden kommer vi til deg og ber: beskytt folket i Ukraina! Kom med din trøst til alle dem som er redde og som er i de krigs- og konfliktrammede områdene. La dem erfare din kjærlighet og fred, og gjennom det finne mot til gode gjerninger. Til deg kommer vi med vår uro og ber om fred i Europa og verden. Gi verdens ledere visdom, mot og handlekraft til å avslutte krigshandlingene, redde menneskeliv og finne fredelige løsninger. Jesus Kristus, du som er verdens lys, kom med din fred! Amen.

Bibelselskapet kommer samtidig med en oppfordring om å bruke Salme 31 som bønn på søndagens gudstjenester – i felleskap med kristne både i Ukraina og ellers i verden. Dette begynte med at den ledende jødiske rabbiner på møte i det religiøse rådet i Ukraina løftet opp Salme 31 som en felles bønnesalme i synagoger og kirker.

Nå er dette en bønn som bes av millioner av ukrainere hver dag mellom klokken fire og klokken fem. Også vi inviteres inn i denne bønnen, både som enkeltmennesker og i fellesskap. Bønnen står i Salmenes bok, kap. 31, vers 2-25, og lyder slik:

Herre, jeg søker tilflukt hos deg, la meg aldri bli til skamme! Fri meg ut i din rettferdighet! Vend øret til meg, skynd deg og redd meg! Vær meg et vern, en klippe, en borg til frelse. Du er mitt berg og min borg, for ditt navns skyld fører og leder du meg. Fri meg fra garnet de har spent ut for meg! For du er min tilflukt. I dine hender overgir jeg min ånd, du løser meg ut, Herre, du trofaste Gud.

Jeg hater dem som holder seg til vind og tomhet. Selv stoler jeg på Herren. Jeg vil juble av glede over din godhet, for du har sett min nød, du kjenner min trengsel. Du ga meg ikke over i fiendens hånd, men førte meg ut i åpent land.

Vær meg nådig, Herre, for jeg er i nød. Øyet sløves av bitter sorg, pust og kropp svinner bort. Livet mitt ender i sorg, årene mine i klage. Min styrke svikter på grunn av min skyld, og knoklene mine svinner. Jeg blir til spott for fienden, til hån for naboene, en redsel for dem som kjenner meg, de som ser meg på gaten, viker unna.

Som en død er jeg glemt av mennesker, lik et kar som er kastet bort. For jeg hører mange som hvisker – å, redsel på alle kanter! – når de samler seg mot meg og legger planer om å ta mitt liv. Men jeg setter min lit til deg, Herre, jeg sier: «Du er min Gud.» Mine tider er i din hånd, fri meg fra fiender som jager meg! La ditt ansikt lyse over din tjener, frels meg i din miskunn!

Herre, la meg ikke bli til skamme, for jeg roper til deg. La de urettferdige bli stående med skam og gå tause til dødsriket! La lepper som lyver, bli stumme, de som taler frekt mot den rettferdige med hovmod og forakt.

Hvor stor din godhet er, som du har spart til dem som frykter deg! Rett foran mennesker har du vist din godhet mot den som søker tilflukt hos deg. Hos deg finner de ly mot menneskers overgrep. Du verner dem i din hytte mot anklagende tunger.

Velsignet er Herren som gjør under! Han viste meg miskunn i en beleiret by. Jeg sa i min angst: «Jeg er støtt bort fra dine øyne.» Men du hørte min bønn da jeg ropte til deg. Elsk Herren, alle hans fromme! Herren verner de trofaste, men den hovmodige gir han igjen i fullt mål. Vær modige og sterke, alle dere som venter på Herren!

TENN ET LYS FOR FRED: *Kirken oppfordrer til å markere solidaritet med dem som lider i Ukraina og dem som flykter fra krigens redsler. (Foto: Frida Bringslimark/kirken.no)*

Menighetsbladet ønsker å fokusere på miljøspørsmål og rettferdighets-stema. Rettferdighet for både mennesker og jorden vår. Bli med oss og la deg engasjere!

Marias tapte nøkler

Maria nøkleblom, *primula veris*, har sin blomstringstid i disse dager. Nikkende står den i hager og bakker og skinner som ei sol mellom løvet.

TEKST OG FOTO: ANNE TAFJORD-KIRKEBØ

JO FLERE «NØKLER», JO BEDRE HØST: *Her ser vi at det blir et godt år, siden det er mange «nøkler». Å plante dem blant andre vårblomster er hyggelig og fargerikt.*

Denne urteplanten er vanligst på Østlandet og i Trøndelag, men vi finner den absolutt her hos oss også. Den er stadig mere brukt i våre hager, sammen med en annen primula, nemlig kusymre, *primula vulgaris,* som også pryder mange bakker og hager på denne tiden. Jeg har latt meg fortelle at den dekker markene med sine gulhvite blomster rundt St. Sunniva-klosteret ved Selje, og er et syn tidlig på våren. Det vil jeg se en gang!

Som navnet sier, er Maria nøkleblom en tidlig vårblomst. *Primula* betyr den første og *veris* er vår, så den bærer sitt navn med rette. I gamle dager, og den er beskrevet fra riktig gamle annaler, ble den mye brukt i folkemedisin. Maria nøkleblom er blant annet blitt brukt som te, og man laget også vin og tinktur (sprituttrekk) på den. Ikke minst er den blitt anvendt mot en rekke sykdommer og plager.

BRUKT I FOLKEMEDISINEN

I eldre tid ble urten brukt mot forstyrrelser i sentralnervesystemet, for eksempel epilepsi, skjelving, søvnløshet og svimmelhet. Den hellige Hildegard von Bingen anbefalte urten mot melankoli. I folkemedisinen har man dessuten brukt urten mot nervesmerter og migrene, samt mot plager under menstruasjonen og i overgangsalderen.
Og mye, mye mer.

Det er ikke så rart at disse plantene ble mye brukt. Allerede for mer enn tusen år siden visste man at den inneholdt *salisylater* (under et annet navn), og utviklet kunnskap om bruk litt etter litt. Fremdeles er det noen som bruker den som slimløsende og urindrivende middel.

Røttene brukes mot tørrhoste og utløser hosterefleksen. Det er fordi de inneholder *saponinstoffer*. Disse virker irriterende på slimhinnene og utløser hosterefleksen. Anbefales mot kronisk bronkitt og hoste hos eldre om de sliter med å få opp slim fra lungene.

LIKER KALKHOLDIG JORD

Nå bruker vi lite av denne kunnskapen. Derimot liker vi å bruke den til pryd i våre hager! Den liker kalkholdig jord og det kan være lurt å plante den med skjellsand eller kalk.

TETT PÅ: *De vakre blomstene er vel verdt å studeres på nært hold.*

MARIA NØKLEBLOM I MOTLYS: *Spre gjerne plantene litt rundt; de forsvinner ut på sommeren.*

Vokser den et sted langs kysten, er dette ofte et tegn på at jorden er kalkholdig.

Planten liker at jordens pH-verdi ligger på rundt 6,5-7,8. Jevnt fuktig og næringsrikt skal det helst være, og den trives best i halvskygge – gjerne under lauvtrær, da den blomstrer før de har fått sin store lauvkrone på.

Den formeres ved frø eller deling. Når den blomstrer, vil den ha lys – så du ser den ofte i vill tilstand i skogkanten eller kortvokst vegetasjon. Den forsvinner der det ikke beites mer. Dyra vet at den er giftig, så de spiser den ikke. Men når de er borte, tar vegetasjonen over og det blir for lite lys for den.

I folketroen har den hatt flere betydninger. Man telte ofte «nøklene» – det vil si blomstene som henger ned fra stilken som et gammeldags nøkkelknippe – for å få vite hvor mange dagarbeidere man måtte hyre til innhøstingen. Jo flere «nøkler», jo bedre høst!

KJÆR BLOMST HAR MANGE NAVN

Selve navnet har sin spesielle historie: Da jomfru Maria var en ung pike, vandret hun fortvilet rundt på engene – hun mente hun var et forferdelig syndig menneske. Hun ble overbevist om at hun kom ikke inn i Paradis, siden det måtte være stengt for en synder som henne.

Hun satte seg ned for å be, men falt i søvn. I sin drøm så hun himmelen åpne seg og St. Peter kastet himmelens nøkler ned til henne så de landet ved hennes føtter. Da hun våknet, så hun et gult knippe med blomster som lyste opp foran henne. Glad plukket hun en liten bukett, for nå visste hun at himmelens port ville åpne seg også for henne.

Andre sagn forteller at Jomfru Maria mista sine nøkler til himmelens port ned på jorda. Der engelen fant dem, vokste det opp Maria nøkleblom. Nesten alle lokale navn på planten sikter til dens likhet med et nøkkelknippe – den er blant annet kjent som *Maria nøklebånd, jomfru Maria nøklebånd* og *marinøkkel*.

PÅ 1100-tallet kalte Hildegard von Bingen blomsten for Himmelschlüssel – på norsk himmelnøkkel, som også brukes i en del dialekter her i landet. Navnet skjemmer ingen, som det heter. Nydelig er planten enten det er *primula veris*, eller *Maria nøkleblomst*. Når den blomstrer, da er det virkelig vår!

Fakta

Nøkleblomfamilien

MEDLEM I NØKLEBLOMFAMILIEN: *Kusymre er fylkesblomst for Hordaland. Lokalt på Vestlandet kalles den for kublom. (Foto: Creative Commons)*

- Nøkleblomslekten (vitenskapelig navn: Primula) er en slekt med arter utbredt i Europa, Asia og Nord-Amerika.
- Artene er hovedsakelig urter der bladene i de aller fleste tilfellene er i en rosett ved grunnen.
- Det finnes rundt 500 arter med utbredelse på den nordlige halvkule, hovedsakelig i tempererte strøk. Hovedtyngden av arter er i Himalaya og tilstøtende fjellområder i Kina.
- Navnet nøkleblom er avledet av arten *marianøkleblom,* som har fått navnet fordi blomsterstanden kan minne om en nøkkel.
- Viltvoksende norske arter: Kusymre (P. vulgaris), marianøkleblom (P. veris), hagenøkleblom (P. Elatior, opprinnelig innført som hageplante), fjellnøkleblom (P. scandinavica), smalnøkleblom (P. stricta) og finnmarksnøkleblom (P. nutans).
- Mange av artene er høyt verdsatt som hageplanter og potteplanter. Noen har vært dyrket i flere hundre år.
- Norges første bygartner, Christian Gartner fra Trondheim (opprinnelig fra Flensburg) nevner dyrking av marianøkleblom i hagehåndboken Horticultura (1694): *«bærer vacker Blomster og icke Frøe, men formeris af Roden».*

Åsane
BEGRAVELSESBYRÅ
DØGNÅPEN
TELEFON
55 18 90 00
OMSORG VED LIVETS SLUTT
WWW.ASANEBEGRAVELSE.NO
BLOMSTERBESTILLING 55 19 72 05 | HILDESBLOMSTER.NO
VI LEVERER BLOMSTER FRAKTFRITT TIL
ALLE VÅRE SEREMONIER

Herlige
ullklær
til hele
familien
får du på
Janus
Kultursenter,
Espeland
eller på nett:
www.janus.no
JANUS
NORWAY
since 1895

Abbedissen
begravelsesbyrå as
BEGRAVELSESBYRÅENES FORUM
Fyllingsdalen Døgnvakt 55 15 40 90
Åsane Døgnvakt 55 25 31 00
TILLITEN TIL OSS VIL BLI GODT IVARETATT
www.abbedissen.no

Åsane Senter • Sletten Senter
Alltid en anledning!
TOPPE BLOMSTER
- fra hjerte til hjerte
www.toppeblomster.no Tlf: 55 18 03 00

JC INTERIØR
Kjøkken • Bad • Garderobe
Salhusveien 55, 5131 Nyborg
Tlf. 55 53 98 40
www.jcinterior.no
Besøk en av Norges største shop in shop
LENE BJERRE DESIGN

ARNA
gravferdsbyrå
DAHLS
Lakslia 14 (Borgstova), 6250 Indre Arna.
tlf: **55 24 08 08** (24t). **arna-gravferdsbyraa.no**

Begravelsesbyrået for byen og distriktet
HEDER
SOLSTRANDS BEGRAVELSESBYRÅ
www.solstrands.no
post@solstrands.no
DØGNVAKT · 55 55 16 16
Vår erfaring – din trygghet
Medlem av VIRKE GRAVFERD

Koba Christensen
BEGRAVELSESBYRÅ
132 års erfaring - Din trygghet i en vanskelig tid.
• Gratis samtale i hjemmet
• Alle prisklasser - forhåndspris
• Egen blomsteravdeling
• Gravmonumenter
Dreggsallm, 5003 Bergen **Telefon: 55 300 800** post@koba.no, www.koba.no

Dåp, konfirmasjon eller bryllup?
Vi har det du trenger for å dekke ditt nydelige festbord!
Løiten Lys Bergen for mer informasjon.
Vi holder til på Åsane Storsenter, bygg A, 2.etg.
Løiten Lys Bergen
www.loiten-lys-bergen.no

Rolf's Matbu og Selskapsservice
EIDSVÅG I ÅSANE • 31 ÅRS ERFARING
Vi leverer eller du henter!
VI LAGER MAT TIL:
• Konfirmasjon
• Dåp
• Runde dager
• Kurs
• Minnestunder
Eidsvågveien 150 • 5105 Eidsvåg i Åsane
Tlf: 901 58 960 • post@rolfsmatbu.no
www.rolfsmatbu.no

Advokatfirmaet
Sigrun Pedersen M.N.A.
Arv/gaver
Barnerett
Familierett
– sambo/ekteskap
Samlivsbrudd
Kjøp/salg fast eiendom
– bolig/hytte
Fremtidsfullmakt - vergemålsloven
Hesthaugvegen 16, 5119 Ulset
(I Skeidar-bygget
v/Åsane Terminal, 1. etg.)
Gratis parkering
Tlf.: 55 18 86 00
advokat.sigrun.pedersen@hotmail.com

En åpen invitasjon

MER HIMMEL PÅ JORD: *Når du går hjem denne kvelden, håper vi at du vil føle en takknemlighet for at vi i disse tider faktisk kan klare å oppleve mer himmel på jord. (Foto: ElooKoN/Creative Commons)*

Vi ønsker å bygge sterkere bro mellom kirke og kultur, og vil derfor gjerne samle prostiets menigheter til en felles festkveld.

AV LEDER ÅSANE MENIGHETSRÅD JAN SVERRE STRAY

Torsdag 8. september er en dato alle glade medlemmer i Åsane prosti må merke seg. Da skal vi innta Åsane Kulturhus og fra Storsalens scene oppleve et forrykende og levende program med latter, humor, glad sang og ikke minst sterke og gripende møtepunkt med mennesker vi kjenner igjen fra vårt kirkelige arbeid og fra kulturlivet i Bergen generelt.

Vi har kalt denne kvelden for «Det skal merkes at vi lever». Det er en klar hyllest til livet – til alt som lever og som gir oss mening i vår hverdag. Og nettopp i disse tider hvor hele vår verden har kjempet og fortsatt kjemper mot smitte og død – og ikke minst hvor krigens grufulle handlinger i vårt naboland setter sine forferdelige avtrykk – nettopp da er det viktig å gripe dagen og kjenne på at vi i takknemlighet kan si at *nå lever vi.*

Dette arrangementet er nytt i sitt slag i prostiet. Ikke det at latter og gladsang ikke har runget i våre kirker tidligere, men tiltaket er nytt i sitt slag fordi vi nå ønsker å bygge sterkere bro mellom kirke og kultur, og at vi gjerne vil samle prostiets menigheter til en felles festkveld.

Vi ønsker at arrangementet skal foregå i Åsane Kulturhus fordi dette lokalet også gir den rette takhøyde for et variabelt og spennende program. Når du går hjem denne kvelden, håper vi at du vil føle en takknemlighet for at vi har et fantastisk land å bo i, for at vi lever *i dag,* og ikke minst en takknemlighet til Vår Herre for at vi i disse tider faktisk kan klare å oppleve *mer himmel på jord.*

«Det skal merkes at vi lever», Åsane Kulturhus 8. september kl. 19.30. Billettpris: 200 kroner for «lek og lærd», ung som gammel. Arr.: Menighetsrådet i Åsane. Informasjon om påmelding/betaling legges ut på Åsane menighets nettside onsdag 1. juni.

INVITERER TIL FESTKVELD: *«Dette skal være en klar hyllest til livet – til alt som lever og som gir oss mening i vår hverdag» skriver Jan Sverre Stray (til venstre) som sammen med Harald Hauge leder programkomiteen.*

Innsamling av klær, sko og sengetøy til Ukraina

v/Tro-Håp-Kjærlighet

Første og siste lørdag i mnd. kl.12-14.00
v/Lærerhøyskolen på Breistein, Olav Bjordalsvei 43.

Pakkes i sekker - kr. 50.- pr. sekk

Kontaktperson: 99 64 24 70 • **www.thk.no**

Tanker om tro

EN LITEN BIT AV UNIVERSET: *«Skuer man ut i universet en silde nattetime i månelyset, så er det bare så stort og ufattelig at vi ikke har muligheter til å ta det inn over oss» skriver Thrude Deisz. (Illustrasjon: Bilde av et lite område i verdensrommet i stjernebildet Fornax, sammensatt fra Hubble Space Telescope-data samlet over en periode fra 3. september 2003 til 16. januar 2004. Alle lysflekker på bildet er galakser, hver med milliarder av stjerner)*

I min fars hus

Kan vi håpe på å oppnå et hele – en enhet av alle jordens mennesker – hos Gud? Eller skal vi fortsette å klamre oss til vår *lille* bit av virkeligheten som den eneste riktige i dette konglomeratet av religionsvarianter – og den enkeltes oppfatning av universet?

TEKST: THRUDE DEISZ

Den beste biten i Bibelen er det Jesus sier i avskjedstalen til disiplene: *«La ikke hjertet bli grepet av angst. Tro på Gud og tro på meg! I min Fars hus er det mange rom. Var det ikke slik, hadde jeg da sagt dere at jeg går og vil gjøre i stand et sted for dere? Og når jeg har gått og gjort i stand et sted for dere, vil jeg komme tilbake og ta dere til meg, så dere skal være der jeg er. Og dit jeg går, vet dere veien»* (Joh. 14: 1-4)

Da Jesus i menneskelig skikkelse gikk her på Jorden, provoserte han stadig folk med tanke på skikk og bruk. Han foretok seg ting man ikke skulle gjøre på sabbaten, og ikke minst snakket han når han ville med hvem han ville – gjerne mennesker «ordentlige» folk skulle holde seg langt unna, slik som tollere, utlendinger, kvinner og yrkesutøvere av heller tvilsomme kategorier.

VI MÅ VÅGE Å VILLE

Jesus stilte opp for dem andre så ned på, og forsvarte og inkluderte dem som var utelukket fra det gode selskap. Dette skapte stor misbilligelse selv hos disiplene. Men når Han er så uforbeholden og sjenerøs i sine innbydelser – hvem er da vi som vil tillate oss å lage begrensninger i vertens gjesteliste når vi ytrer at «hvis hun skal komme, så kommer ikke jeg»? Vi liker kanskje å tenke at vi er blitt bedre med årene, men – fritt etter Jesus – om vi har all verden, men mangler kjærlighet – da ligger vi elendig an.

«Vi må våge å ville», for å snu om på en kjent tittel. Ha sjenerøsitet til å åpne våre hjem og våre hjerter for alle Guds skapninger. Ikke ta skrekken av det uvante, det fremmedartede, annerledesheten. Og så er det jeg tenker på om det kan være dette Jesus refererer til med de mange rommene hans far huser.

Skuer man ut i universet en silde nattetime i månelyset, så er det bare så stort og ufattelig at vi ikke har muligheter til å ta det inn over oss. Vi hører om avstander og lysår uten å forstå – og tenker vagt at her må det i alle fall være plass nok.

Kan det være mulig at «fellesnevneren» til syvende og sist er den samme, tross alle etniske, kulturelle og geografiske forskjeller på Guds barn? Kan vi håpe på å oppnå et hele – en enhet av alle jordens mennesker – hos Gud?

Om vi har all verden, men mangler kjærlighet – da ligger vi elendig an.

Eller skal vi fortsette å klamre oss til vår *lille* bit av virkeligheten som den eneste riktige i dette konglomeratet av religions-varianter – og den enkeltes oppfatning av universet? Tenk om alt en gang skal være ett – utenfor all begripelse – enormt, godt, helt.

«VÆR STILLE, DE TROR DE ER ALENE HER»

Prestene er kommet menigheten nærmere enn noen gang. De er til å snakke med og det går an å stille spørsmål om ting man lurer på. Det hjelper! Jeg føler at Kirken virkelig er i ferd med å bli mer tilgjengelig for folk.

Mange trygge og nøkterne kristne jeg har møtt de siste årene – fra priorinnen på Marias Minde til prestene i kirken vår og andre klarttenkende mennesker – faktisk også enkelte innbarkete realister, som ikke nettopp rir på følelsesbølger – har ved forskjellige anledninger gjort spørsmål mer overkommelige, ting mindre fremmede, og åpnet for nye innfallsvinkler.

I Johannes 10, vers 16 står det : *«Jeg har også andre sauer, som ikke hører til denne flokken. Også dem må jeg lede. De skal høre min stemme, og det skal bli én flokk og én gjeter»*. Han har jo også sagt at *«ingen kommer til Faderen uten meg»*. Jesus er fellesnevneren som skal gjøre alle ting nye.

Fellesskapet som han tilbyr favner uendelig vidt og inkluderer på tvers av større forskjeller enn vi formår å forestille oss. Så må vi kunne tro at han som uttalte disse ordene er den første til å praktisere dem – uansett hvor uskikkelige vi er! Bare på grunn av den *nåden* som vi ikke kan klare oss uten – og som *ingen* kan ta fra oss. Er det ikke da en fæl form for arroganse å tro at det bare er *oss* Gud vil ta hånd om?

Til slutt: Jeg har det ikke med å fortelle vitser, men jeg har en «prestevits» som jeg med fare for å virke blasfemisk vil fortelle: St. Peter var i ferd med å vise en nykommer omkring i Himmelen. Foran et av rommene løftet St. Peter plutselig en finger og hvisket: «Hysj, her holder de kristne til – men vær stille, de tror de er alene her».

Bispeskifte i Bjørgvin

Biskop Halvor Nordhaug går av med pensjon i desember 2022, og prosessen med å finne en ny biskop har startet. Nå inviterer bispedømmerådet alle som ønsker det til å foreslå hvem de mener kan passe som ny biskop i Bjørgvin.

Halvor Nordhaug (foto: Bjørgvin bispedøme)

Halvor Nordhaug har vært biskop i Bjørgvin siden 2009. Avskjedsgudstjenesten holdes i Bergen domkirke søndag 20. november. Det vil komme mer informasjon om denne gudstjenesten senere. Planlagt dato for innsetting/vigsling av ny biskop i Bjørgvin er 16. april 2023.

Bjørgvin bispedømmeråd har frist til 18. november 2022 med å nominere fem kandidater til stillingen som biskop. Kirkerådet kunngjør deretter anledningen til supplerende nominasjon som er åpen frem til 2. desember 2022. Alle kandidater blir presenterte i begynnelsen av desember.

Frist for rådgivende avstemming er satt til 5. januar 2023. De som har stemmerett er blant annet alle menighetsråd, Ungdomsrådet, prester, vigslede kateketer, diakoner og kantorer i ordnet kirkelig stilling i Bjørgvin bispedømme.

Mer informasjon: tinyurl.com/4hjmkwp5

Essay

Hvorfor døde Jesus på korset?

Jesus, som blir kalt den annen Adam, er den som knuser djevelens makt når han dør på korset.

TEKST OG FOTO: TOR D HANSON

FOREDRAG OM PÅSKENS SENTRALE TEMA: *Biskopen trakk fram flere fortellinger og profetier fra Det gamle testamentet som peker fram mot påskedramaet.*

Rasteplass er Åsane menighets temakvelder for fordypning i viktige, dagsaktuelle kristne problemstillinger. Torsdag 21. april var vi samlet i Torgstuen, i kirkens underetasje, for å lytte til biskop Halvor Nordhaugs foredrag om påskens sentrale tema – med hovedfokus på hvorfor Jesus måtte dø på korset.

Dette var meget god og innholdsmettet undervisning, og jeg vil derfor prøve kort å gjengi noen av hovedpunktene slik jeg selv oppfattet dem.

GUDS REDNINGSPLAN

For å forstå dybden i påskedramaet må vi helt tilbake til begynnelsen, til Edens hage. Da Gud hadde fullført sin skapelse, og satt mennesket – skapt i Guds bilde – som kronen på sitt verk, skjer det tragiske. Mennesket gjør opprør mot sin Skaper, og blir derfor bortvist fra hagen til et land øst for Eden hvor mennesket får kjenne både på godt og vondt, velsignelse og forbannelse.

Bibelen forteller historien om Guds redningsplan, hvordan mennesket, som har gått seg bort, skal bringes tilbake til det framtidige «nye Jerusalem» hvor alt blir gjenopprettet slik det var i hagen før menneskets fall.

Påskedramaet med Jesu død og oppstandelse blir vendepunktet eller knekkpunktet i denne fortellingen om Guds frelsesplan for menneskene. Men allerede i begynnelsen, rett etter skapelsesberetningen og oppgjøret etter menneskets fall, kommer den første profetien om Jesus.

I 3. kapittel i 1. Mosebok leser vi om fiendskapet mellom slangen (djevelen) og kvinnen (menneskene). Djevelen skal plage og forføre kvinnens ætt som er menneskeheten (hogge den i hælen). Men en fra kvinnens ætt skal en gang knuse slangens hode. Jesus, som blir kalt den annen Adam, er den som knuser djevelens makt når han dør på korset.

Det gamle testamentet er fullt av profetier om Jesus. Det er mange tolkningsnøkler eller linjer som fører fram mot påskedramaet. En av disse kalles «kongelinjen». Kong David var den mektige kongen i Israel-folkets storhetstid. Hos profeten Jesaja leser vi om at det en gang skal komme en ny stor konge:

«For et barn er oss født, en sønn er oss gitt. Herreveldet er lagt på hans skulder. Han har fått navnet Underfull rådgiver, Veldig Gud, Evig far, Fredsfyrste. Så skal herreveldet være stort og freden uten ende over Davids trone og hans kongerike. Han skal gjøre det fast og holde det oppe ved rett og rettferdighet fra nå og for alltid. Herren over hærskarene skal gjøre dette i sin brennende iver» (Jes. 9: 6-7).

PROFETIEN OPPFYLLES

Når Jesus rir inn i Jerusalem rett før påske, og folket synger *«Hosianna, Davids sønn! Velsignet er han som kommer i Herrens navn! Hosianna i det høyeste!»* går denne profetien i oppfyllelse. Folket tenker seg vel en konge større enn David med militærmakt. Messias som skulle befri dem fra romernes okkupasjon.

Det var kanskje ingen da som hadde forventning om den lidende Messias. Ham leser vi om senere i Jesaja-boken. I det 53. kapitlet står det om Herrens rettferdige og lidende tjener. Hvem profetien siktet til i sin samtid er uvisst, men den blir brukt til, og er, en fortolkning av/profeti om Jesu stedfortredende død:

«Men han ble såret for våre lovbrudd, knust for våre synder. Straffen lå på ham, vi fikk fred, ved hans sår ble vi helbredet. Vi gikk oss alle vill som sauer, hver tok sin egen vei. Men skylden som vi alle hadde, lot Herren ramme ham» (Jes. 53:5-6).

GUDS LAM

Jødene feirer påske til minne om israelsfolkets utgang fra slaveriet i Egypt. Moses skulle føre folket ut til det lovede land. Men farao nektet dem å dra, helt til dødsengelen gikk gjennom byene og slo i hjel den førstefødte i alle husene.

Folket hadde fått beskjed om å slakte påskelammet, stryke blodet på dørkarmene, og holde seg reiseklar til å dra. Der engelen så blodet, gikk den forbi. Da ga farao etter, og lot israelittene dra. Denne hendelsen peker fram mot Jesu lidelse og død. Han er det nye påskelammet som ble slaktet for at folket skal settes i frihet.

STORT FREMMØTE: *Det var stor deltakelse på Rasteplass da biskop Halvor Nordhaug holdt foredrag om hvorfor Jesus døde på korset. Her synges den mektige påskesalmen «Jesus lever graven brast».*

Offertjenesten til israelittene i det gamle testamentet var viktig. I 16. kapittel i 3. Mosebok kan vi lese om den store forsoningsdagen da øverstepresten en gang i året skulle gjøre soning for hele folkets synder. Her er det snakk om to bukker. Den ene skulle slaktes og lages til som syndoffer. På den andre bukken skulle hele folkets synder legges, og så skulle bukken jages ut i ødemarken til en ublid skjebne, og på den måten bære bort folkets synder.

Døperen Johannes vitner om Jesus, og kaller ham for «Guds lam som bærer bort verdens synd», og i Hebreerbrevet i Det nye testamentet finner vi en detaljert beskrivelse av Jesus som øverstepresten som bærer seg selv fram som et evig offer én gang for alle for å kjøpe alle mennesker fri fra dom og straff.

JESUS VANT

Alle disse gammeltestamentlige profetiene og hendelsene er i spill i påskedramaet når Jesus framstår som konge, tas til fange, tortureres, korsfestes, lider, dør og står opp legemlig den tredje dagen.

Når kirken feirer nattverd, og de troende tar inn Jesu legeme og blod, forkynner vi Jesu død helt til den dagen han kommer igjen for å dømme levende og døde. Den dagen kommer alle som har tatt sin tilflukt til Jesus inn til det fullkomne evige fellesskap med Gud i «det nye Jerusalem». Da er alt gjenopprettet som gikk galt i Edens hage,

Vi har en stor salmeskatt som forkynner påskedramaet. Biskopen fremhevet spesielt Johan Nordahl Bruns salme «Jesus lever graven brast». I det andre verset av denne salmen finner vi en sterk oppsummering av det hele:

Jeg har vunnet, Jesus vant,
døden oppslukt er til seier.
Jesus mørkets fyrste bandt,
jeg den kjøpte frihet eier.
Åpen har jeg himlen funnet,
Jesus vant, og jeg har vunnet!

Stjernen Åpen barnehage

I ÅSANE KIRKE

Babysang for det minste
Mandag og torsdag kl. 12.00
Kom og bli med på babysang i det flotte kirkerommet i Åsane kirke! Sammen synger vi velkjente barnesanger og regler. Sangene gjør vi levende ved hjelp av bevegelser og sansestimulering.

Aktiviteter for de større
Stjernegruppen for 4- og 5-åringer. Formingsaktiviteter
Leker og materiell Lekerom og gymrom
Snekkerbod

Andre aktiviteter og fellesarrangementer
Felles samlingsstund
Karneval og julefest
Turdager/utflukter
Åpen familiedag
Internasjonal dag
Spennende temaer fra årsplanen

Se vår hjemmeside www.aasanemenighet.no
og Stjernen Åpen barnehages Facebook-side. Her finner du info om hva som skjer i tiden som kommer. Har du spørsmål? Kontakt styrer Kate Bølstad: 917 24 471. Hjertelig velkommen!

DEN NORSKE KIRKE Åsane menighet
www.aasanemenighet.no
BARN & UNGE I ÅSANE KIRKE

Bibelens ættesoge

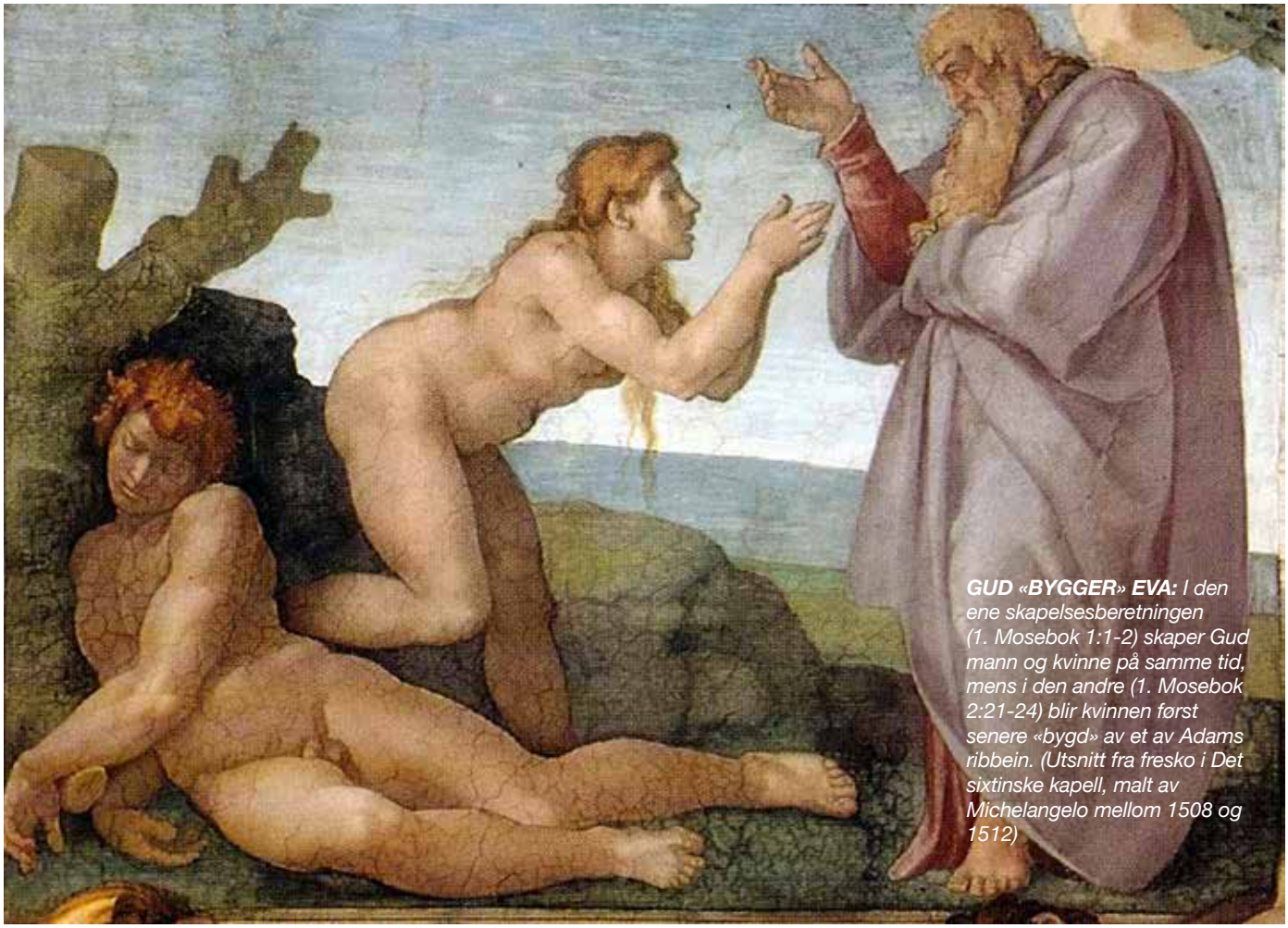

GUD «BYGGER» EVA: *I den ene skapelsesberetningen (1. Mosebok 1:1-2) skaper Gud mann og kvinne på samme tid, mens i den andre (1. Mosebok 2:21-24) blir kvinnen først senere «bygd» av et av Adams ribbein. (Utsnitt fra fresko i Det sixtinske kapell, malt av Michelangelo mellom 1508 og 1512)*

Hvordan lager man en kvinne?

Jan Rantrud er teolog, bibeloversetter, forfatter, komponist og nå pensjonist. Han bodde i Israel i en lengre periode som ansatt i Israelsmisjonen. I senere år var han høyskolelektor på NLA Høyskolen. Han snakker hebraisk, er spesialist på Det gamle testamentet, og har vært medlem av Midtøsten-baserte samarbeidsfora for kristne, muslimer og jøder.

Gud tok forstand fra mannen og ga den til kvinnen. Slik forstår vi hvorfor kvinner er klokere enn menn.

TEKST: JAN RANTRUD

Noen i familien min var for noen år siden svært interessert i slektsgransking. Men de ga seg ganske fort. De var to fine, fornemme damer og syntes det ble for pinlig å lese om hva slags tvilsomme typer vår familie nedstammer fra.

Jeg for min del likte godt det som kom frem. Det lærte meg at jeg var jo slett ikke den verste av oss. Det lærte meg også at jeg har ingen problemer med utviklingslæren. Forfedre bakover gjennom uoppdragne huleboere via trilobitter og amøber til noe som lå og vrikket på seg nede i en skitten vannpytt for flere millioner år siden. Problemet var alt det kjeltringpakket jeg fant i de siste 12-15 generasjonene.

Dette skal nå handle litt om personer i Bibelens store familiesoge. Mest kvinner, men også noen menn. Noen er snille og fromme, og noen er det slett ikke. Altså ganske like oss.

Jeg er veldig glad i å lese de gamle skriftlærde kommentarene til bibelteksten. Skrifter på hebraisk og arameisk som heter Misjna og Midrasj og Targum og Talmud. Skrevet av sprenglærde og nærsynte rabbier fra

noen århundrer før og etter Kristus – som prøvde å finne meninger bak hvert eneste ord og hver eneste setning. De fikk ofte fantastiske innfall, men noen ganger traff de forbausende godt.

Ordet *kohort* ble vi kjent med under koronapandemien. Det kommer av latin og betyr «sammen i en hage». De eldste i vårt familietre, Adam og Eva, var jo akkurat det. Det står ingen steder at de var de første menneskene på jorden. Gamle bibeltolkere på Jesu tid mente at Adam var generasjon nummer 973! Men de er de første vi har navn på, og de må ha levd for rått regnet seks tusen år siden.

Første Mosebok (kapittel 2, vers 7) forteller oss at Gud formet Adam av jordens støv. De gamle rabbiene sa med full dekning i den hebraiske teksten at det betyr at Gud hentet Adam inn fra marken utenfor for å plassere ham i en hage. Eva ble derimot til på mer underlig vis: *«Da lot Herren Gud en dyp søvn komme over mannen. Og mens han sov, tok han et ribbein og fylte igjen med kjøtt»* (1.Mosebok 2:21). Ikke prøv dette hjemme!

De gamle rabbiene la merke til at ordet for «dyp søvn» er *tardemah* – som betyr mer enn å sove godt. Roten av ordet er det samme som ordet for jordskjelv. Altså en rystende søvn, mareritt. Det var slik Adam opplevde det, ikke hva som faktisk skjedde. Og da han våknet av mareritt-søvnen opplevde han: *«Av ribbeinet Herren Gud hadde tatt fra mannen, bygde han en kvinne, og han førte henne til mannen»* (1. Mosebok, 2:22).

Hvorfor står det *bygde* i stedet for laget eller formet eller skapte eller et annet mer passende ord? Var Eva et byggesett? Rabbiene så at ordet *bygget (banah)* har samme konsonanter og er nesten helt likt ordet *binah* – som betyr forstand eller klokskap.
Da sa de: Gud tok forstand fra mannen og ga den til kvinnen. Slik forstår vi hvorfor kvinner er klokere enn menn. Det er for sant til å være godt!

Kjære leser!

Takk for at du leser menighetsbladet. Særlig takk også til dere som gir økonomisk støtte til bladet. Gavene sikrer bladutgivelsene, der mange nedlegger mye ulønnet innsats for å gi best mulig leseropplevelse.

Det siste året har vi hatt økte utgifter og reduserte inntekter på grunn av pandemien. Samtidig opplever vi at bladet bidrar til å opprettholde kontakten med kirken.

Vi håper at du har glede og nytte av bladet, og takker hjertelig for ditt bidrag.

Vennlig hilsen Bjarte Flaten
Styreleder for menighetsbladene i Åsane prosti

www.eidsvaagauto.no – Følg oss på Facebook
EIDSVÅG AUTO AS
Aut. bilverksted • Karrosseri
Lakkeringsverksted
Eidsvågbakken 21 - 5105 Eidsvåg
MECA CAR SERVICE
GODKJENT VERKSTED
Tlf. 55 25 10 20

En annonse i menighetsbladet når de fleste husstander i Osterøy, Biskopshavn og bydelene i Åsane.

For annonsering - kontakt Torill Hatlebrekke Husebø på
M: 99550787
epost: torill.h.husebo@gmail.com

TRENGER DU NOEN Å SNAKKE MED?
Ring eller skriv. Vi er her. Alltid. kirkens-sos.no

SOS MELDING
SOS 22 40 00 40
SOS CHAT
KIRKENS SOS

Menighetsbladets langlesning

Biskop i folkeopplysningens tid

Foruten virket som biskop i Bergen stift var Jacob Neumann (1772-1848) med å grunnlegge Bergens Museum, var aktiv i Det nyttige Selskab, deltok i opprettelsen av Bergens Sparebank og støttet initiativet til Bergens Barneasyl – bare for å nevne noen av de mange sakene han engasjerte seg i.

TEKST: LISE MCKINNON

Jacob Neumann satte solide fotspor etter seg i Bergen. Den dag i dag hender det at hans navn nevnes når institusjoner jubilerer i Bergen. Jeg hadde lyst å finne mer ut om denne spennende mannen, og som så ofte før fant jeg «gull» på biblioteket – denne gangen boken av historikeren Halkild Nilsen med tittel «Kirke- og skoleforhold i Bergen i biskop Jacob Neumanns tid».

Boken gir detaljerte og gode skildringer av Neumanns virke og ikke minst en livaktig beskrivelse av Bergen på denne tiden. Vi kan lese at skole og kirke stort sett er flettet i hverandre ettersom en av hensiktene med oppøvelse i leseferdigheter var å kunne lese sin Katekisme og Bibel.

Skolevesenet var dessuten en av de viktigste satsingsområder for Neumann helt fra han startet sin prestegjerning. Kapitteloverskriftene «De døvstumme», «Gudstjeneste- og kristendomsundervisning for fanger», «Presteskapet», «Neumann som visitator og administrator i Bergen by» og «Bergensprestenes økonomiske kår» gir ellers et bilde av bokens innhold.

STUDIEÅR I KØBENHAVN

Jacob Neumann ble utnevnt til biskop i Bergen Stift i 1822. Med seg i bagasjen hadde han mange års læring og erfaring – det er derfor vel verd å få med seg et resymé av hans liv før han kom til Vestlandet. Han ble født i Drammen i juli 1772. Faren var kjøpmann Hans Neumann og moren Annichen Johanna Blom. Blom-navnet kjenner vi igjen fra Gustava Blom Kielland (se artikkel i menighetsbladets juleutgave fra i fjor). Hun og Jacob var søskenbarn.

Allerede da Jacob var ett år gammel døde hans 19-årige mor i barsel. Jacob fikk dermed en barndom som var

PORTRETT FRA 1837: *Jacob Neumann var biskop i Bergen fra 1822 til sin død i 1848 – her på et portrett malt av Johan Görbitz.*

nokså typisk for hans tid. Siden faren ikke kunne ta seg av den lille gutten, ble han sendt til morfaren Gustavus Blom, som selv hadde hatt 12 barn, og som nå tok seg kjærlig av sitt lille barnebarn. Da Jacob var fire år døde morfaren og to år etter giftet enken, Anne Christiane Blom, seg med kommandør Frederik Wilhelm Krog i Christiania. *«Det ble en oppdragelse i dette fornemme og rike hjem som fikk en varig betydning for det unge, mottagelige guttesinn»* skriver Halkild Nilsen.

Jacob hadde svært gode evner, og etter endt skolegang var han klar for å «dimitteres til universitetet» i København, bare 15 år gammel, sommeren 1787. I København hadde han både slekt og venner, var en flittig gjest i «Comediehuset», tok privattimer i musikk, og lærte seg engelsk og italiensk i tillegg til de «offisielle» studiene. Igjen fikk han adgang til «de høyere kretser» fordi hans pleiefars bror var kammerherre og admiral. Dette var et miljø som stemte med hans «anlegg og vesen».

Det ble et avbrekk i studiene da han tok post som huslærer for de fire sønnene til en rittmester på Jylland. Der ble han i fire år, og igjen må man si han var heldig, for familien Fischer var *«høyt kultivert og opptok den unge huslærer med aktelse og kjærlighet i sin krets»*. Etter dette avbrekket dro han tilbake til studiene i København og fullførte utdannelsen til prest. Han ble imidlertid oppfordret til å søke stilling som hovmester hos den rike konferanseråd Johan Christian Constantin Brun – der Neumann skulle være oppdrager for Bruns eneste sønn.

«Konferanseråd Bruns hus var i datidens København et av de fornemste, hvor kunst og diktning ble satt høyt. Særlig gjorde fruen, den kjente Frederikke Brun, sitt til at hjemmet ble et samlingssted for det hovedstaden hadde av skjønnånde. Omgangen i disse kretser har sikkert utviklet de anlegg Neumann allerede hadde fra før, hans takt, syn for elegant opptreden og sikre formsans» skriver Nilsen.

«DEN STOISKE APATHIE FORSVANDT»

Det skjedde også noe annet i denne tiden: Brun hadde nemlig brordatteren Justine Marie Agnete boende i huset, hennes far var apoteker i Mecklenburg. Henne skal Jacob Neumann selv få fortelle om: *«Hun var 20 Aar gammel, da jeg, 26 Aar gammel, kom i Huset. Hun var munter og livlig, ret vakker og velbygget, hun var vel ikke oppdragen som Dame, men hun besad god jævn Forstand, almindelige Kundskaber, høviske Sæder, et edelt Hjærte og megen Kvindelighed. Næsten Intet af alt dette lagde jeg i Førstningen Mærke til. Thi jeg havde i bogstavelig Forstand ikke Tid til at forliebe mig».*

Han arbeidet på denne tiden med en kirkehistorisk avhandling. Men så blir

han også anmodet av fru Brun om å lese dansk med Justine, som bare snakket tysk og fransk, og da – forteller Neumann: *«fik jeg Øinene op, og den stoiske Apathie forsvandt. En deilig Morgenstund d. 9de Juli 1798 forlovede jeg mig med hende, og jeg har i ingen Time af mit Liv fortrudt dette Skridt»*.

I mai 1799 disputerte Neumann for doktorgraden, men han oppga tanken på å bli vitenskapsmann og ble ordinert til prest. Han ville hjem til Norge og var så heldig å få stilling som residerende kapellan i Asker. Dermed var levebrødet sikret og 1. februar 1800 giftet han og Justine seg og dro deretter til Christiania. De unge nygifte, som hadde ført et overklasseliv i København, kom nå til en forfallen prestegård på Østlandet.

Neumann arbeidet iherdig og utrettet mye både når det gjaldt skolevesen og jordbruk. Han trivdes godt hvor han var, og da det ble ymtet om at han kunne være kandidat til bispesetet etter Johan Nordahl Brun i Bergen Stift, ba han om å slippe å komme i betraktning. Claus Pavels ble den nye biskopen, men døde uventet etter bare fem år i embetet. Denne gang var Neumann interessert i stillingen, men var nå ikke blant de foreslåtte kandidatene. Neumann, som hadde truffet den svenske kronprinsen på en offisiell tur til Stockholm, skrev direkte til kronprinsen og fremla sine ønsker om embetet – og ja, så ble han utnevnt i 1822.

BISKOP I BERGEN STIFT

Nok en gang kom familien Neumann til et forfallent hjem og et embete som slett ikke var på stell. For å starte med bispegården: Neumann begynte en kamp for dens bevarelse og istandsetting allerede samme måned som han kom til Bergen. Argumentene for bevaring var mange, alt fra den kulturhistoriske verdien (dette hadde vært biskopbolig helt fra Geble Pederssøns tid) til behovet for en rommelig embetsbolig.

Neumann selv la ut 300 spesidaler for å innrede tre værelser og sette ovner i dem. Disse værelsene var *«det eneste drypfrie Sted i selve Bygningen»* Men alle Neumanns søknader og henvendelser var forgjeves, og i 1835 ble bispegården revet for å gi plass til den nye Katedralskolen.

En annen kilde (bokstavelig talt) til

DOMKIRKEN MED BISPEGÅRDEN: *Jacob Neumann begynte en kamp for bispegårdens bevarelse samme måned som han kom til Bergen, men i 1835 ble den revet for å gi plass til den nye Katedralskolen. (Maleri fra 1813)*

ubehageligheter var at en brønn med byens beste drikkevann lå i biskopens hage. Brønnen var tilgjengelig for alle, noe Neumann mente den fortsatt skulle være, men han beskriver situasjonen slik: *«Den raae Pøbel, under Kildevandets Afhentning undenfor min Port, forstyrrer dagligen min Huusfred»*. Familiens boligproblemer ble til slutt løst da stiftsamtmann W.F.K. Christie ble utnevnt til tollinspektør og flyttet til leiligheten i Tollboden. Han solgte sitt herskapelige hus i Kong Oscarsgate til Neumann, som endelig, i 1828, fikk en verdig embetsbolig.

Det var mer enn nok å ta fatt på når det gjaldt kirkelige forhold også. Biskop Brun hadde vært syk de siste årene av sitt liv, og Pavels hadde også slitt med sykdom. Latinskolen var Domkirkens nærmeste nabo, og guttene derfra brukte kirkegården som lekeplass. Kirken hadde knuste ruter etter ungers steinkasting.

Til gudstjenestene kom og gikk folk som det passet dem, kollekten ble samlet inn under prekenen, kirkesangen var elendig, prestene hadde benyttet sine «degner» til å holde gudstjenester altfor ofte.

Det var vanligvis stor uro med folk som kom for sent eller gikk før gudstjenesten var ferdig. Det gikk ikke stillferdig for seg; døren til kirkestolen skulle åpnes og lukkes, det var støvletramping i midtgangen og høylytt prating. Var det en «finere» begravelse eller et celebert bryllup stimlet «pøbelen» inn i kirken, og folk sto på kirkebenkene for å se bedre.

OPPTATT AV KULTURMINNER

Noe som er lite kjent er at Neumann oppmuntret den unge Ivar Aasen i hans arbeid. Her kan Norsk biografisk leksikon fortelle at han *«ble begeistret da autodidakten Ivar Aasen besøkte ham 1841 med manuskripter om sunnmørsdialekten»*.

I Bergen ble Neumann også en viktig skikkelse i rekken av teologer og geistlige som engasjerte seg i forståelsen av og bevaringen av kulturminner i Norge. *«Han kunne bruke sin akademiske bakgrunn og ikke minst sin embetsposisjon til å kombinere visitaser og kulturminneinventering på en måte som knapt hadde vært sett tidligere»* skriver Arne Bugge Amundsen i Fortidsminneforeningens årbok fra 2019.

«Som representant for «det bergenske Museum» hadde han samtidig en institusjonell mulighet for både å samle inn historisk materiale og å agere in situ. Hans trykte beretninger om reisene han foretok, inngikk i det nyttige prosjektet: Neumann produserte og systematiserte ny kunnskap, gjorde den lesende allmennheten oppmerksom på de kulturverdiene som fantes og lenge hadde vært vanskjøttet, og han både samlet og reorganiserte de historiske viktige funnene han inventerte» skriver han videre.

I de nevnte beretningene kommenterte Neumann også kirker og kirkeinteriører. Om Hamre kirke skrev han at den, bort sett fra årstallet 1585 på kirkedøren og en tavleinnskrift fra 1600-tallet som kastet lys over presterekken i Hamre, ikke inneholdt noe *«mærkeligt, uden et catholsk Alter, vel forgyldt og et Par Glasruder med det Gyldenløvske Navn og Vaaben»*.

Han lot seg derimot bli mer begeistret over funn fra eldre tider, slik som på Vindenes på Sotra: *«Her laa et antiqvarisk Feldt for mit Øie, værdt at skue, og egnet til at vække dybe Erindringer om Nordens Kæmpeliv»*.

BEKYMRET FOR UTVANDRINGEN

Biskopen uttrykte ellers sterk bekymring for utvandringen som fant sted, noe vi kan lese i et av Neumanns hyrdebrev som er oppbevart ved Bergen offentlige bibliotek. Det er 17 sider med sterke følelsesmessige argumenter mot masseutvandringen til Amerika, et varselord motivert fra Davidsalme 37: *«Bliv i Landet, og nær dig redelig»* (bibeloversettelse 2011: *«Bo i landet og ta vare på troskap!»*).

Her er en smakebit av varselordet som prestene i Bergen stift skulle lese høyt fra sine respektive prekestoler i 1837: *«Varselsord til de udvandringslystne Bønder i Bergens Stift: Kjære christelige Venner! Jeg har nu henved i 15 Aar vandret om imellem Eder, og faaet Eder hjertelig kjær. Hos Eder fandt jeg ikke alene Normandssind, Kjærlighed til Konge og Fødeland; men jeg fandt ogsaa Bondesind, Nøisomhed, Tarvedlighed og Stræbsomhed»*.

Selvfølgelig, fortsetter Neumann, *«fins det Brudne Kar i alle lande»*, men det er ikke dem han henvender seg til denne gang, men til dem i Stiftet *«fra Søndmør til Bømmeln og fra Jotunfjeldene til Gulen»* som *«passer deres Dont med rolig og sindig Aand»*. Men nå har han bemerket en *«sælsom Lyst… nemlig den Lyst at vandre ud af Landet, for – ja, hvad skal jeg nu tænke mig som den rette Bevæggrund til dette?»*.

Neumann innrømmer at lærde menn kan trenge å komme ut i verden og treffe likesinnede, handelsmenn må også nødvendigvis reise utenlands iblant – til og med og håndverkere, enten av nød eller for å lære mer. *«Den Rige streifer Verden om, for blot at moeroe sig. I ingen saadan Hensigt kan det tænkes, at en Bonde skulde forlade sin Fædrenejord; thi hvad der hører til rettelig at dyrke Jord og skjøtte Landmandsdont, det kan han visseligen lære, om ikke altid i sin Fædrenebygd, saa dog altid i sit Fædrendeland»*. Og det er ikke bare de fattige som vandrer ut, nei det er også *«Norges frie, lykkelige, uafhængige Odelsbonde»*.

Neumann selv hadde drevet frem prestegården i Asker til et mønsterbruk etter at han ble sokneprest der og hadde til og med fått medalje for sitt arbeid innen jordbruket før han flyttet til Bergen. Nå bruker han store følelser for alt de er verd. Utvandrerne kommer til å lengte hjem, språk og skikker er ukjente, ingen skole eller kirke, hvordan skal de få døpt sine barn og så videre: *«Naar I ere langt borte fra Alt hvad som fordum var Eder kjært og dyrebart, hvem skal lukke Eders Øie i Livets sidste Stund. En fremmed Haand! Og hvem skal fælde Taarer ved Eders Grav? Maaske - Ingen!»*.

Og om ikke store følelser skulle være nok, sper Neumann også på med noen fakta: *«Atter er et Skib gaaet under, som d. 4 Febr indeværende Aar gik fra Liverpool til Ny York med 200 Udvandrede»* og *«Til Ny York er Skibet Diamond, efter en Reise som varede 100 Dage, ankommen med 180 Udvandrere, af hvilke 30 omkom på Veien af Hunger»*.

Til slutt legger han likevel til: *«Skulde virkelig Trang drive Eder, eller overveiende Fordele kalde Eder, bort fra Eders Fædrene-Arne, da beholder Troen til Gud i Eders Hjerte, og beder ham, den Almægtige, om Styrke til at bære de muligmødende Gjenvordigheder, som I ikke vilde unddrage Eder. Han være med Eder paa alle Eders Veie! Det er min Bøn i Jesu Navn»*.

FIKK FORKORTET LITURGIEN

Neumann var ikke bare opptatt av «almuens» belæring og åndelige utvikling. Samlinger for prester for å fremme kollegialt samarbeid og diskutere emner av felles interesse hadde han vært med på mens han var prest i Asker. Ute i stiftet var det mange praktiske hindringer for slike samlinger, mens i Bergen var de enklere å gjennomføre og Bergen Prestesælskab ble stiftet i 1825. Mange emner ble diskutert, det viktigste var kirkesangen og liturgien, samt den etiske siden ved gudstjenesten. Selskapet fikk også bygget opp en boksamling som ble flittig benyttet av medlemmene.

Vanlig lengde på en høymesse i biskop Neumanns tid var fra 2,5 til tre timer. Allerede i 1827 tok Neumann fatt på arbeidet med å revidere og forkorte liturgien og gjøre den mer tidsmessig. Spørsmål om nye tekster og ny salmebok var også aktuelle. Neppe noen andre steder i landet holdt den kirkelige konservatisme seg så lenge som i Bergen, skriver Halkild Nilsen. I 1820- og 1830-årene ble «den fulle messe» benyttet, med mange og lange salmer; det kunne ta opp mot halvannen time før presten kom på prekestolen.

Ved en kortere messe kunne gudstjenesten begynne kl. 10. Da var det viktig at den var ferdig til kl. 12, for da spiste de fleste borgerlige familier middag, forklarte biskopen. Da forslaget om en kortere messe ble forelagt Kirkedepartementet i 1839, ønsket departementet å høre menighetenes oppfatning. Det fantes ikke på den tiden noe tilsvarende vår tids menighetsråd, så det endte med at Formannskapet fikk rollen som «menighet» og godkjente forslaget.

SPAREBANK OG BARNEASYL

For bergensere kan det være av særlig interesse å nevne to konkrete saker som Neumann involverte seg i. Den første var Bergens Sparebanks tilblivelse i 1823. Den tiltakende drukkenskapen i Bergen i 1820-årene vakte stor bekymring hos byens myndigheter, og det ble besluttet å grunnlegge en bank *«til Sædeligheds, Flids, Ordens og Sparsommeligheds Befordring»*. Neumann var aktivt med i gruppen som skulle utarbeide reglene for banken.

Den 26. oktober 1822 ble *«Indbydelse til Oprettelsen af en Sparebank i Bergen»* trykket som bilag til Adresseavisen, og allerede lørdag 1. mars 1823 kunne samme avis meddele at banken åpnet kommende mandag. Byens biskop hadde forfattet et langt hyrdebrev som ble lest opp fra byens prekestoler den mellomliggende søndag.

Hensikten med banken og oppfordringen til sparing var *«at sætte kraftig Dæmning mod Usædelighed, Letsind og*

BERGENS BARNEASYL: *Seminarium Fredericianum eller Bergens barneasyl på Asylplass 2 huser i dag Norges eldste barnehage. Bygningen er fra 1752, og huset opprinnelig et mer sekulært undervisningstilbud til elevene ved Latinskolen. (Foto: David40226543/Creative Commons)*

Overdaad». Når noen hadde penger å avse, burde han eller hun (for banken skulle motta *«smaae Summer af Personer af begge Kjøn, i Særdeles hed af Arbeids- og Tjenestefolk»*) heller betro pengene til banken enn å *«nedlægge dem i de Huse, hvor man for Penge kjøber Døden i berusende Drikke»*.

Den andre saken Neumann engasjerte seg i var opprettelsen av Bergens Barneasyl i 1841. Ideen om å opprette et daghjem for barn av fattige foreldre som var i arbeid utenfor hjemmet var ikke opprinnelig hans, men var likevel helt i hans ånd. Han støttet ideen med en serie artikler i Bergens Stiftstidende.

I asylet skulle slike barn få tilsyn, legemlig og åndelig pleie, og oppdras til å bli nyttige samfunnsborgere. Dette ville også bety en besparelse for blant annet fattigvesenet. Mitt hjerte blør fremdeles for de stakkars allmue-skoleungene som skulle synge ved begravelser på kirkegården om vinteren, i fillete klær og ofte barbent (og som attpåtil fikk klager for at de skrek mer enn de sang). Bergen hadde på den tiden rundt tusen fattige barn, så egentlig var det behov for flere slike asyler – men til slutt ble det bestemt å først opprette et prøveasyl.

Barneasylet ble åpnet 1. november 1841. Givergleden hadde vært stor. Det hadde strømmet inn med pengegaver, Ole Bull holdt en konsert til inntekt for asylet og biskopen selv tok initiativ til utgivelse av et minneskrift i anledning den nye Katedralskolens innvielse (1840), hvor hans egen tale var gjengitt.

Tiltaket fikk stor tilslutning. I første halvårsrapport om asylet bemerker Neumann at det er god utvikling å spore hos barnene og særlig da *«den Gemyttets Dannelse og Sædelighed i Ord og Opførsel»* som nettopp var hensikten med asylet.

ELDRE BARN SOM HJELPELÆRERE

Neumann fortsatte å følge asylet med interesse. I 1842 forteller han i Stiftstidende om et besøk til asylet. Det året var det 102 barn der, og Neumanns yndlingsidé på undervisningens område, vekselundervisningsmetoden, var allerede innført. I denne metoden brukes eldre barn som «hjelpelærere» eller assistenter i undervisningen, og slik foregår det i asylet når Neumann er på besøk:

«I Drengebørnenes Værelse saa jeg en Læsecirkel, hvor en Dreng paa 4-5 Aar forestod som Bilærer, med megen Gravitet og Anstand, i Læseøvelserne og fant megen Lærvillighed hos sine jevnaldrende Kamerader, hvem han lærte Bokstaverne». I et annet rom ble jentene undervist i strikking og søm. Neumann overvar også måltidet, det ble sunget *«en vakker Bordpsalme, hvorefter en Skaal med Ærter og to Stykker Brød dertil syntes at smage Børnene fortræffeligt»*.

Banken har skiftet oppholdssted mange ganger siden den startet i et rom på Rådstuen, men Asylet er fremdeles å finne på Asylplass 2, vis-a-vis Katedralskolen hvor det flyttet inn i 1851, og det er fremdeles barnehage der. Men dagens barn blir neppe servert en *«skål Ærter og to Stykker Brød»*.

Sommeren 1847 feiret Jacob Neumann 25-årsjubileum som *«overhyrde over Bergen stift»*. Det ble feiret både godt og grundig med mange hedersbevisninger. Neumann hadde allerede i noen år følt på at kreftene ikke var som før, og begynte å tenke på *«at frasige mig Embedets Bestyrelse»*. Men han fortsatte og hadde en vellykket og hyggelig visitasreise til Ytre Sogn i juli det året.

I et brev etter hjemkomsten skriver han at *«aarene kræve deres Ret (...) og selv været har vært «bestialsk»*, så en mann i sitt 76de år må være forsiktig. Lysten til å trekke seg og tilbringe resten av tiden i *«Familelivets Roe, i Venskabs Arme og ved rent literaire Sysler»* er der, likevel trekker han seg ikke fra embetet. På begynnelsen av året etter fikk han influensa, og han døde om morgenen den 25. januar 1848.

«Indtil de sidste Øieblikke beholdt han sin fulde bevidsthed og en Christens glade Fortrøstning» skriver Conrad Nicolai Schwach (1793-1860) i en biografi utgitt samme år. Han omtaler her biskop Neumann som *«meget elskverdig og humoristisk»*, enkel og nøysom i det daglige, men i selskap *«ingen pedantisk Fiende af Bordets opmuntrende Glæder»*.

Neumanns verdige holdning og fornemme vesen hadde allerede gjort at han gjorde inntrykk på en svensk kronprins mange år tidligere, og han passet godt inn i en by som Bergen hvor man ifølge Schwach var vant til å ha *«representative embetsmenn i de høyere stillinger»*.

Kilder: Halkild Nilsen: Kirke-og skoleforhold i Bergen i biskop Jacob Neumanns tid (Gyldendal, 1948), Conrad Nicolai Schwach: Jacob Neumann, Biskop over Bergens Stift, biografisk skildret (F. Beyers forlag, 1848), Knut L. Espelid: Til medborgernes sande vel – Det Nyttige Selskab 1774-1974 (Medborgere til Selskabets 200-årsjubileum, 1975), Gunnar Hagen Hartvedt (red.): Bergen byleksikon (Kunnskapsforlaget, 1994) og Årbok 2019: Aktivisme (Fortidsminneforeningen, 2019).

BOKTIPSET

Tankevekkende bok om seksualitet

Steffan Gustavsson skriver ut fra et «klassisk» kristent syn på samliv, men viser stor respekt for at det også innen noen kristne miljøer er et mer «moderne» syn på samlivsetikken.

TEKST: TOR D HANSON

FORTJENER STOR LESERKRETS: *Steffan Gustavssons bok «Nakne uten skam – Om den seksuelle revolusjonen og et revolusjonært syn på sex» anbefales spesielt for ungdomsledere og unge voksne.*

Steffan Gustavsson er en svensk teolog. Han jobber som direktør for Apologia – Centrum för apologetik (apologia.se), og er en anerkjent foreleser og forfatter. Mange anser forfatteren som Nordens fremste *apologet,* det vil si intellektuell forsvarer av kristen tro. Han har skrevet flere bøker om apologetiske emner som er oversatt til norsk, blant annet «Skeptikerens guide til Jesus» i to bind (Lunde forlag) og «Trenger troen forsvares?» (Lunde forlag).

Gustavsson har også lang erfaring som veileder i samlivsetikk, og har nå skrevet boken «Nakne uten skam – Om den seksuelle revolusjonen og et revolusjonært syn på sex» (Veritas forlag, 2021).

I bokens første del analyserer han endringene i synet på seksualitet og kjærlighet etter at vår vestlige kultur de to til tre siste generasjonene har åpnet seg for en liberal holdning til sex og samliv. Bokens tittel refererer til teksten i 1. Mosebok, kapittel 2, vers 25 – der Adam og Eva, de første menneskene, befinner seg i Edens hage: *«Begge var nakne, både mannen og kvinnen, og de skammet seg ikke for hverandre».*

I andre del av boken tar han for seg det klassiske kristne synet på samliv innen rammen av det monogame ekteskapet – hvor han blant annet viser til at Bibelen har et svært positivt syn på kropp, kjærlighet, ekteskap og seksualitet.

I den siste delen av boken tas det så opp spørsmål og innvendinger til forskjellige typer samlivsformer og spørsmål og svar på aktuelle problemstillinger som opptar ungdom spesielt. Boken avsluttes med en sammenligning av de samlivsetiske forholdene i Romerriket ved kristendommens framvekst og i Norden i dag.

Gustavsson skriver ut fra et «klassisk» kristent syn på samliv, men viser stor respekt for at det også innen noen kristne miljøer er et mer «moderne» syn på samlivsetikken. Dette er en tankevekkende bok som fortjener en stor leserkrets. Tatt i betraktning det utfordrende temaet, er boken lettlest og overkommelig for de fleste. Boken anbefales derfor for alle, spesielt for unge voksne og ungdomsledere i alle aldre.

En ferie å glede seg til

Gi trygge ferieopplevelser til familier som har det vanskelig

VIPPS en gave til **13130** (merket FERIE)
gi på konto **3201 52 74165**

Blå Kors

Visste du dette om dåp?

Dåp er det ene av to sakrament i vår kirke. En hellig handling innstiftet av Jesus der Guds usynlige nåde blir gitt gjennom det synlige tegnet som er vannet.

AV SENIORPREST BØRGE RYLAND

Dåpen er en engangshandling. Oftest er det små barn som blir båret fram, men også udøpte konfirmanter kommer til dåp når de vil konfirmeres. Voksne skal vite at det også for dem er mulig med dåp. Dåpen skjer oftest i kirken i en gudstjeneste, noen ganger i egne dåpsgudstjenester, og andre ganger i en privat dåp i kirken.

Velge dåp for et lite barn

Gratulerer med den lille! Mange valg skal tas på vegne av det lille barnet, til barnets beste. Å velge dåp er et slikt valg. Med tiden vil barnet mer og mer kunne velge selv, også om dåpens liv får plass i livet deres. Ved dåpen blir også barnet et medlem av den norske kirke, og inkludert i menighetens oppfølging.

Gave og oppgave

I dåpen gjør Gud oss til sine barn, og vi får den tro som gjør at vi hører til hos ham. Med tiden må alle døpte si ja til denne dåpens gave, om vi vil la den gjelde for oss. Dåpen er en gave og en oppgave gitt av Jesus til den døpte, til foreldre, faddere og til kirken.

Jesus sier: «La de små barna komme til meg, og hindre dem ikke, for Guds rike tilhører slike som dem». Han sier også: «Jeg har fått all makt i himmelen og på jorden. Gå derfor og gjør alle folkeslag til disipler: Døp dem til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn, og lær dem å holde alt det jeg har befalt dere. Og se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende».

Heiagjeng

Et godt og støttende fellesskap rundt dåpen og barnet må til. Foreldre, familie, faddere og menighet med frivillige og ansatte har alle del i ansvaret og oppgaven: «Dere skal være vitner om at barna er døpt med den kristne dåp. Sammen med vår menighet og hele kirken får dere del i et hellig ansvar: å vise omsorg for dem, be for dem, lære dem selv å be og hjelpe dem til å bruke Guds ord og delta i den hellige nattverd, så de kan leve og vokse i den kristne tro» (fra dåpsliturgien).

Kirken arbeider for at den som er døpt skal følges opp helt fram til 18-årsalderen (se trosopplæringsplanen), men i prinsippet skal alle følges opp uavhengig av alder. Et mål er at det hvert år går ut invitasjon til dem under 18 år, som er i samme årsklasse – for eksempel til babysang, samlinger med bokutdelinger, tårnagent-samling og Lys våken. Trosopplæring er en stor og viktig del av menighetens arbeid.

Å melde inn til dåp

På hjemmesiden for kirken er det en meny for å melde ønske om dåp i Salhus kirke. Menigheten tar så kontakt og bekrefter tid for dåp, og avtaler tid for dåpssamtale.
På hjemmesiden finnes mer informasjon og tips om dåpen og dåpslivet, som støtte for alle som har del i oppgaven og ansvaret.

KIRKELIGE HANDLINGER

Mange ønsker å bruke kirken når de store ting i livet skal markeres. Kirkens oppdrag er å være til stede slik Jesus er til stede for oss i våre gleder og sorger. Gjennom dåp, nattverd, konfirmasjon, vielse og gravferd kommer dette til uttrykk i våre lokale menigheter. Først ut er dåpen, vårt første møte med kirken.

VELKOMMEN TIL DÅP I SALHUS KIRKE: *I dåpen gjør Gud oss til sine barn, og vi får den tro som gjør at vi hører til hos ham.*

En opplevelse for livet!

Påsken 2022 vil vi huske lenge. Å få være med og lage NRK sine påskegudstjenester har vært en fantastisk opplevelse. Mye arbeid, mye latter og moro! Vi sitter igjen mer sammensveiset enn før, takknemlig for et flott samarbeid med gode NRK-folk. Mest av alt takknemlig til Gud for påskens budskap og for hans velsignelse over prosjektet.

Vi har fått overveldende mye respons fra hele landet og enda lengre vekk. Her er noen kommentarer:

- Takk til NRK, til Salhus kirke og ikke minst til Gud, for en nydelig gudstjeneste. Opplevelsen av glede, håp og takknemlighet gjennom flotte medvirkende i ulike aldre, samt klart og tydelig budskap.
- En utrolig vakker og variert gudstjeneste på alle måter. Så takknemlig for at den ble sendt på tv og ikke bare på radio.
- Vakker gudstjeneste med hjertevarm forkynnelse, nydelig musikk sammensatt fra ulike stilretninger, levende dans og flott kameraføring! Så oppkvikkende!
- Tusen takk for en flott gudstjeneste! Nydelig dåpsbarn! Jeg er kronisk syk, og kommer meg sjelden til kirken. Ønsker meg mange flere gudstjenester på tv!
- Innholdet ble presentert på en troverdig og levende måte – og med så delaktige tilhørere! Det er sjeldent å se! Likedan den blide og sprudlende kapellanen på palmesøndag :)
- Dette var en vakker gjennomført gudstjeneste, innholdsmessig og regimessig. Gode opplesere, vakre salmer, og en personlig og god preken. Barnetegningene fungerte utmerket. Stjerne i boka til både menigheten og NRK.

NRK-bilen fra innsiden.

Per Vidar Halsnes styrer spakene.

Barna fra Heimly og Salhus slo seg sammen og leverte engasjerende sang.

Kirkekoret vårt Con Spirito løftet taket med sin versjon av Through the Storms of Life av T. Aas.

Barnetegninger fra Salhus, Hordvik og Mjølkeråen skole pyntet opp kirken vår.

Slitne, men glade prester og kantor

Forsangerne ledet hele Norge i sang.

En pust i kirkebakken for Salhus og Hordvik Musikklag.

Tekstleser Nils Kristian Søfteland i sminkestolen

Kakefest til slutt!

22. mai
Kl. 11.00: Familiegudstjeneste på Mikkelsens plass i Tellevik. Thor Haavik.

26. mai - Kristi himmelfartsdag
Kl. 09.00: Morgengudstjeneste. Hanne Z Ølberg.

29. mai
Kl. 11.00: Hovedgudstjeneste. Nattverd, søndagsskole. Christian Dossou Nonvide.

5. juni
Kl. 11.00: 1. pinsedag. Nattverd. Hanne Z Ølberg. Søndagsskole.

6. juni
Kl. 12.00: 2. pinsedag. Friluftsgudstjeneste ved Magnusløo, Rimmaskaret. Hanne Z Ølberg.

12. juni
Kl. 11.00: Lovsangsgudstjeneste, sommerfest. Søndagsskole. Thor Haavik.

19. juni
Kl. 11.00: Hovedgudstjeneste. Nattverd. Børge Ryland. **Kl. 13.00:** Dåp..

26. juni
Kl. 11.00: Hovedgudstjeneste. Nattverd. Christian Dossou Nonvide.

10. juli
Kl. 11.00: Hovedgudstjeneste. Nattverd. Dåp.

24. juli
Kl. 19.00: Kveldsgudstjeneste. Nattverd.

14. august
Kl. 11.00: Hovedgudstjeneste. Nattverd.

21. august
Kl. 11.00: Hovedgudstjeneste. Dåp.

28. august
Kl. 11.00: Lovsangsgudstjeneste. Nattverd.

4. september
Kl. 11.00: Hovedgudstjeneste. Dåp.

11.sept
Kl. 11.00: Konfirmantene presenteres.

18. september
Kl. 11.00: Lovsangsgudstjeneste. Dåp.

DETTE GJØR VI GJERNE IGJEN: *Det å få være med og lage NRK sine påskegudstjenester har vært en fantastisk opplevelse for alle involverte, her representert ved NRK-staben og ansatte i Salhus menighet.*

KIRKESKYSS:
Trenger du skyss til kirken?
Ta kontakt med administrerende leder Kristi Aadland for mer info,
tlf: 55 36 22 40.

BESØKSTJENESTE
Har du lyst å være med i besøkstjenesten? Er en av dine mye alene? Ta kontakt med diakonimedarbeider Helen Toppe for mer info.

UTLEIE AV MENIGHETSSENTERET
Trenger du lokale til dåpsfest, konfirmasjon, minnesamvær eller lignende, så er menighetssenteret en perfekt plass. Velutstyrt kjøkken til 70 personer, nydelig utsikt over Salhusfjorden og gode parkeringsforhold. Ta kontakt med administrerende leder Kristi Aadland, tlf: 55 36 22 40.

KONTORTID
Tirsdag, onsdag og fredag kl. 9:00-13:00. Unntak kan forekomme.

Spise sammen

Bli med på vårens siste Spise sammen-middag! Her møtes kjente og ukjente, unge og gamle over en spennende meny av vegetarretter.

Heimly bedehus, torsdag 2. juni kl. 16.00-17.30. Velkommen!

Mjølkeråen
SPISE SAMMEN

LIVETS GANG

Døpte

13.3: Oda Tveit Leknessund, Meland Kyrkje
20.3: Magnus Liland Lund, Salhus kirke
20.3: Anders Salhus Stubhaug, Salhus kirke
20.3: Ida Struck Tverberg, Salhus kirke
27.3: Noah Støylen Barikmo, Salhus kirke
27.3: Nikolai Synnevåg Drotningsvik, Salhus kirke
27.3: Jonas Fossen-Mjåtveit, Salhus kirke
27.3: Millie Midttveit Nygaard, Salhus kirke
4.4: Noah Raun Refsdahl, Salhus kirke
17.4: Anja Brunborg Sjursen, Nordheimsund kyrkje
24.4: Herman Kvingedal, Salhus kirke
24.4: Ada Sofie Mundal-Amundsen, Salhus kirke
24.4: Celine Vabø Semmingsen, Salhus kirke
24.4: Max Tuft Slettebakken, Salhus kirke
24.4: Noah Søderstrøm Njaastad, Salhus kirke
24.4: Anastasia Hana Arai Simpson, Salhus kirke
24.4: Lukas Ponitka-Bessert, Salhus kirke
24.4: Ida Sofia Luis Dahlberg, Salhus kirke

Døde

8.3: Kitty Larsen, Åsane gamle kirke
18.3: Liss Jorunn Ånneland, Åsane gamle kirke
18.3: Else Iversen, Åsane gamle kirke
18.3: Grethe Henny Mathisen, Salhus kirke
24.3: John Harry Sæhle, Åsane gamle kirke
30.3: Grethe Helga Ystebø, Salhus kirke
1.4: Sigvald Hammer, Åsane gamle kirke
5.4: Arild Boge, Biskopshavn kirke
12.4: Olaug Leinebø, Åsane gamle kirke
13.4: Ragnhild Hoddevik, Salhus kirke
26.4: Svein Jørgen Wiken, Åsane gamle kirke
29.4: Hjørdis Molly Almestad, Åsane gamle kirke